

Številka zadeve: Up-134/95

Datum odločbe: 14. 3. 1996

Področje: izvolitev sodnika

Izrek: Sodba Vrhovnega sodišča in sklep Sodnega sveta se odpravita. Zadeva se vrne v ponovno odločanje Sodnemu svetu. Sklep Sodnega sveta in morebitna sodba v upravnem sporu zoper ta sklep postaneta s tem brezpredmetna. Razpisni postopek, začet z razpisom prostega mesta okrajnega sodnika na Okrajnem sodišču v Piranu, objavljenim v Uradnem listu RS št. 11 z dne 23. 2. 1996, se razveljavi.

Dodatno: odgovor Vrhovnega sodišča, odgovor Sodnega sveta, mnenje varuha človekovih pravic

Odločitev: **6:3; PLM: 2; OLM: 1**

ZA: Jerovšek, Snoj, Šturm

SAMO PROTI: Šinkovec

PLM1: Testen

PLM2: Krivic, ki se mu pridružuje Jambrek

OLM1: Ude, ki se mu pridružuje Zupančič

POVZETEK ZADEVE:

Ustavno pritožbo je vložila pritožnica, ki jo Sodni svet ni predlagal državnemu zboru v izvolitev za sodnico, ker naj ne bi izpolnjevala pogojev po Zakonu o sodniški službi (ZSS).

Ustavno sodišče je poudarilo, da je po tretjem odstavku 49. člena Ustave (svoboda dela) vsakemu pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto, zato mora biti zakonska ureditev izvolitve v sodniško funkcijo in posledično tudi odločitev pristojnega organa v vsakem konkretnem primeru takšna, ki zagotavlja, da je funkcija dostopna vsakemu kandidatu pod enakimi pogoji, pri čemer je zakonodajalec vezan neposredno na Ustavo, organi odločanja pa na Ustavo in zakon. Ustava kandidatu ne daje vnaprejšnje pravice, da ga Sodni svet predlaga v izvolitev, mu pa zagotavlja dostopnost funkcije pod enakimi pogoji kot vsem drugim kandidatom, kar pomeni, da šele zakonita odločitev pristojnega organa zagotavlja posameznemu kandidatu uresničitev njegove ustavne pravice. V upravnem sporu, ki je sredstvo za zagotovitev zakonitosti, se sodišče sicer ne sme spuščati v primernost tistega dela odločanja Sodnega sveta, ki temelji na prostem preudarku, dolžno pa je poleg pravilnosti uporabe materialnega in procesnega prava presoditi, ali je namen in obseg prostega preudarka prekoračen. S tem, ko sodišče ni odločilo o zakonitosti izpodbijanega sklepa Sodnega sveta, je po oceni Ustavnega sodišča kršilo pritožničino pravico do sodnega varstva iz 23. člena v povezavi s 157. členom Ustave. Sodni svet avtonomno, vendar zakonsko vezano na kriterije iz 29. člena ZSS, presoja, kateri izmed več kandidatov jih izpolnjuje najboljše in tega potem predlaga državnemu zboru v izvolitev oziroma ga po 25. členu ZSS sam imenuje na razpisano sodniško mesto. Sodni svet pri izbiri ni vezan na oceno ustreznosti personalnega sveta, pač pa je vezan na oceno sodniške službe pristojnega personalnega sveta o tem, ali sodnik izpolnjuje pogoje za sodnika (oziroma napredovanje) ali ne.

Ustavno sodišče je še odločilo, da mora biti odločitev Sodnega sveta obrazložena. Neobrazloženost takšnega akta predstavlja kršitev ustavne pravice iz 25. člena Ustave do učinkovitega pravnega sredstva.

PLM1: Testen

Sodnik ni soglašal s stališčem, da bi Sodni svet ob izpolnjenosti splošnih in posebnih zakonskih pogojev pritožnico kot edino kandidatko moral predlagati Državnemu zboru v izvolitev. Upoštevno določbo ZSS je sam razlagal drugače: Sodni svet, tudi v primeru, da ima na razpolago več kandidatov, ki izpolnjujejo splošne in posebne zakonske pogoje, ni dolžan predložiti Državnemu zboru nikogar od kandidatov,

ampak lahko odloči, da se bo razpis ponovil. Če pa se odloči, da bo kandidata predlagal, lahko predlaga samo enega. Sodnik se je tudi zavzemal za presojo (po koneksiteti) ustavnosti določbe ZSS.

PLM2: Krivic, ki se mu pridružuje Jambrek

Z odločbo in njeno obrazložitvijo se v celoti strinja, poudarja pa, da se je zavzemal za presojo (po koneksiteti) ustavnosti nekaterih določb ZSS. Zato je zanj izrek kot celota pomanjkljiv.

OLM1: Ude, ki se mu pridružuje Zupančič

Nasprotuje večinski odločbi. Nesprejemljivo se mu zdi stališče, da je Sodni svet dolžan Državnemu zboru predlagati v izvolitev edinega prijavljenega kandidata, ki sicer izpolnjuje splošne in posebne pogoje za izvolitev. Po njegovem mnenju tako stališče ni v skladu z ustavno funkcijo Sodnega sveta, ki je ustavni organ, namenjen zagotovitvi neodvisnosti sodne funkcije, in določa kadrovske politiko v sodstvu. Nikakor se ne more strinjati, da gre v primeru ne izbire edinega kandidata za kršitev svobode dela, v katero sodi tudi splošna dostopnost vsakega delovnega mesta. Pri volilnih funkcijah, kakršna je tudi sodniška, ne more obstajati pravica do izvolitve oziroma v tem primeru pravica do opravljanja sodne funkcije.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Nima ekonomske dimenzije.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Nima družbene dimenzije.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
Pozicija LM		PLM1, PLM2			OLM1
PLM1: Testen		2			
PLM2: Krivic, Jambrek		2			
OLM1: Ude, Zupančič					2
SAMO PROTI: Šinkovec				1	1
SAMO ZA: Jerovšek, Snoj, Šturm	1	0,5			

Odločba:

Ustavno sodišče je sodbo Vrhovnega sodišča in sklep Sodnega sveta odpravilo ter zadevo vrnilo v ponovno odločanje Sodnemu svetu. S tem sta sklep Sodnega sveta in morebitna sodba v upravnem sporu zoper ta sklep postala brezpredmetna. Že razpisani postopek pa je Ustavno sodišče razveljavilo. Ustavno sodišče je s tako odločitvijo dalo prednost posamezniku pred avtoriteto države in oblastnimi posegi. Ugotovilo je več kršitev ustavnih pravic. **Pozicija 1.**

Nasprotna odločitev:

Ustavno sodišče ne bi odpravilo sodbe in sklepa, s čimer bi imela avtoriteta države pri ukrepanju za zaščito družbenega reda oziroma njegovo učinkovito uresničevanje popolno prednost pred zaščito pravic posameznika pred posegi države. **Pozicija 5.**

PLM1: Testen

Sodnik ni soglašal s stališčem, da bi Sodni svet ob izpolnjenosti splošnih in posebnih zakonskih pogojev pritožnico kot edino kandidatko moral predlagati Državnemu zboru v izvolitev. Testen namreč razlaga drugi odstavek 19. člena ZSS drugače: Sodni svet, tudi v primeru, da ima na razpolago več kandidatov, ki izpolnjujejo splošne in posebne zakonske pogoje, ni dolžan predložiti Državnemu zboru nikogar od kandidatov, ampak lahko odloči, da se bo razpis ponovil. Če pa se odloči, da bo kandidata predlagal, lahko predlaga samo enega. Zavzemal se je tudi za presojo ustavnosti določbe ZSS. **Pozicija 2.**

PLM2: Krivic, Jambrek

Z odločbo in njeno obrazložitvijo se sodnik v celoti strinja, poudarja pa, da se je zavzemal za presojo (po koneksiteti) ustavnosti nekaterih določb ZSS. Njegovo stališče, da bi bilo postopek treba razširiti na presojo ustavnosti navedenih zakonskih določb, pa ne pomeni, da bi bilo zaradi možnosti, da so zakonske določbe, na katerih je temeljil izpodbijani sklep Sodnega sveta, v neskladju z Ustavo, treba drugače odločiti o zatrevanju in ugotovljeni kršitvi ustavnih pravic pritožnice. O njenih ustavnih pravicah se je odločalo na podlagi veljavne zakonske ureditve, s katero je tudi ona pri njihovem uveljavljanju računala, zato morebitna ugotovitev protiustavnosti posameznih elementov te zakonske ureditve ne bi mogla vplivati na reševanje njene ustavne pritožbe. Njeno ustavno pritožbo je bilo v vsakem primeru treba rešiti na podlagi tedaj veljavne zakonske ureditve; morebitne protiustavnosti v tej zakonski ureditvi, če bi jih Ustavno sodišče ugotovilo, bi lahko odpravil šele zakonodajalec s spremembo oziroma dopolnitvijo sporne zakonske ureditve v določenem roku in z veljavnostjo za naprej. Dejstvo, da je pri uporabi zakona, ki ureja tako pomembno in občutljivo snov kot ZSS, lahko prišlo do tako velikih razlik med interpretacijami Sodnega sveta, Vrhovnega sodišča in Ustavnega sodišča, je lažje razumljivo in razložljivo prav s tem, da je zakon sam preveč nejasen in pomanjkljiv. Tudi stališče Ustavnega sodišča v tej odločbi ni bilo sprejeto soglasno, ampak ob velikih razlikah tako med večino in manjšino kakor tudi znotraj večine, ki je glasovala za sprejeti izrek. Manjšina za razširitev postopka na presojo ustavnosti zakonske ureditve očitno ni glasovala prav zato, ker meni, da zakonska ureditev sploh ni taka, kot jo razume večina (točneje: večina znotraj večine - glej pritrdilna ločena mnenja), ampak da bi jo bilo s pravilno interpretacijo, upoštevajoč ustavno vlogo Sodnega sveta, treba razumeti drugače: da že sedaj Sodnemu svetu dovoljuje, da ne predlaga v izvolitev nobenega kandidata, čeprav imajo kandidati pozitivne ocene pristojnih personalnih svetov o izpolnjevanju pogojev za razpisano sodniško mesto. **Pozicija 2.**

OLM1: Ude, Zupančič

Sodnik izhaja iz ustavnopravnega položaja Sodnega sveta. Sodni svet je edini predlagatelj za sodnike, ki jih voli Državni zbor. Ta ustavni organ je namenjen predvsem zagotovitvi neodvisnosti sodne funkcije. Pri tem ko oblikuje predloge za izvolitev ali za razrešitev, Sodni svet v bistvu tudi določa kadrovske politike v sodstvu. Pri volitvah in razrešitvah sodnikov ima odločilno funkcijo. Sodniku se zdi nesprejemljivo stališče, da je Sodni svet dolžan Državnemu zboru predlagati v izvolitev edinega

prijavljenega kandidata, ki pa izpolnjuje splošne in posebne pogoje za izvolitev. Po njegovem mnenju tako stališče ni v skladu z ustavno funkcijo Sodnega sveta. Sodnik se tudi ne more strinjati, da gre v primeru ne izbire edinega kandidata za kršitev ustavne zapisane svobode dela oziroma za kršitev elementov te svobode, v katero sodi tudi splošna dostopnost vsakega delovnega mesta. Pri volilnih funkcijah, kakršna je tudi sodniška, ne more obstajati pravica do izvolitve oziroma v tem primeru pravica do opravljanja sodne funkcije. **Pozicija 5.**

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso</i>
PLM1: Testen	1	<i>Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso</i>
PLM1: Krivic, Jambrek	1	<i>Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso</i>
OLM1: Ude, Zupančič	1	<i>Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso</i>
SAMO PROTI: Šinkovec	NC	/

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Neocenjeno</i>

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Neocenjeno</i>